

Επεξηγηματική σημείωση – Δικαστικός έλεγχος των πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

Ο δικαστικός έλεγχος των πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας λειτουργεί ως κομβικό σημείο για την ομαλή λειτουργία του νέου οργάνου.

Ακόμη και η ΣΛΕΕ το αναφέρει, ως ένα από τα θέματα που πρέπει απαραίτητως να διέπεται από τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Από αυτή την άποψη, είναι απαραίτητη μια προκαταρκτική διάκριση.

Χάριν απλοποίησης, στον κανονισμό μπορούμε να προσδιορίσουμε δύο κατηγορίες πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, που αντιστοιχούν σε δύο διαφορετικά είδη δικαστικού ελέγχου.

Η πρώτη κατηγορία περιλαμβάνει τις διαδικαστικές πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αυτές που σχετίζονται αυστηρά με την έρευνα (αίτημα προφυλάκισης, έρευνα, κατάσχεση και ούτω καθεξής). Η δεύτερη κατηγορία σχετίζεται με την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία ως όργανο της Ένωσης.

Ως γενική αρχή, οι πράξεις της πρώτης ομάδας υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο από τα εθνικά δικαστικά όργανα που ασχολούνται με τον δικαστικό έλεγχο σύμφωνα με την εθνική νομοθεσία. Οι πράξεις της δεύτερης ομάδας υπάγονται στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου.

Προφανώς, μια τέτοια διάκριση δεν είναι 100% ακριβής. Η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία είναι πάντοτε όργανο της Ένωσης, ακόμη και όταν διεξάγει τις έρευνές της. Επιπλέον, οι δικαιοδοσίες του Δικαστηρίου εκτείνονται επίσης σε ορισμένες πράξεις που σχετίζονται σαφώς με την έρευνα, όπως η απόρριψη της υπόθεσης και οι πράξεις που μπορούν να προκαλέσουν εξωσυμβατική ευθύνη.

Σε κάθε περίπτωση, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε αυτήν τη διάκριση μόνο για να διευκολύνουμε την ανάλυση του δικαστικού ελέγχου.

Μια άλλη προκαταρκτική παρατήρηση είναι απαραίτητη: οι διαδικαστικές πράξεις που υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο είναι εκείνες που παράγουν έννομα αποτελέσματα έναντι τρίτων.

Όπως αναφέρθηκε προηγουμένως, οι πράξεις αυτές υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο από τα εθνικά δικαστήρια σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

Η αιτιολογική σκέψη 87 του κανονισμού περιέχει μια πολύ σημαντική διευκρίνιση προς το σκοπό αυτό, προβλέποντας ότι οι διαδικαστικές πράξεις, που σχετίζονται με την επιλογή του κράτους μέλους του οποίου τα δικαστήρια θα είναι αρμόδια για την εκδίκαση της δίκης, που καθορίζεται με βάση τα κριτήρια που προβλέπονται στον Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (άρθρο 36), προορίζονται να παράγουν νομικά αποτελέσματα έναντι τρίτων και ως εκ τούτου θα πρέπει να υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο από τα εθνικά δικαστήρια, το αργότερο στο στάδιο της δίκης.

Επίσης, οι αδυναμίες της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας να εκδώσει διαδικαστικές πράξεις, κατά παράβαση συγκεκριμένων υποχρεώσεων, υπόκεινται σε δικαστικό έλεγχο ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων, όταν παράγουν αποτελέσματα έναντι τρίτων.

Δεν είναι εύκολο να ταξινομηθεί αυτή η κατηγορία διαδικαστικών πράξεων, καθώς αυτό το σύστημα ελέγχου δεν είναι γνωστό σε πολλά κράτη, αλλά μπορούμε να σκεφτούμε σχετικές παραλείψεις κατά τη διάρκεια της έρευνας.

Είναι προφανές τότε ότι ο κανονισμός καθορίζει ένα επίπεδο προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων σε σχέση με τις πράξεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αλλά αυτό το επίπεδο δεν πρέπει να είναι επιζήμιο για ένα πιθανό υψηλότερο επίπεδο προστασίας που εξασφαλίζεται από την εθνική νομοθεσία. Επομένως, εάν η εθνική νομοθεσία προβλέπει τον δικαστικό έλεγχο και για διαδικαστικές πράξεις που δεν έχουν άμεσο αντίκτυπο σε τρίτους, οι διατάξεις αυτές δεν αντικαθίστανται από τον κανονισμό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Το εφαρμοστέο δίκαιο για τον δικαστικό έλεγχο δεν είναι μόνο το εθνικό δίκαιο, αλλά και ο κανονισμός. Ως συνήθως, υπάρχει αλληλεπίδραση μεταξύ τέτοιων νομικών συστημάτων, αλλά πρέπει να διασφαλιστεί το υψηλότερο επίπεδο προστασίας των ατομικών δικαιωμάτων.

Υπό αυτή την έννοια, η αρχή της αναλογικότητας είναι ουσιαστική.

Είναι σημαντικό να υπογραμμιστεί ότι το Δικαστήριο μπορεί επίσης να συμμετέχει στον δικαστικό έλεγχο, ακόμη και όταν οι εθνικές δικαστικές αρχές ασχολούνται με αυτό.

Μπορεί να συμβεί στη λειτουργία ερμηνείας του δικαίου της Ένωσης, ως προκαταρκτική παραπομπή.

Με άλλα λόγια, όταν, κατά τη διαδικασία του δικαστικού ελέγχου μιας πράξης της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, η αρμόδια εθνική δικαστική αρχή έχει κάποιες αμφιβολίες αναφορικά με τη σωστή ερμηνεία σχετικού δικαίου της Ένωσης που διακυβεύεται, μπορεί να παραπέμψει την υπόθεση στο Δικαστήριο μέσω προκαταρκτικής παραπομπής βάσει του άρθρου 267 της ΣΛΕΕ.

Σε αυτήν την περίπτωση, η εκτίμηση του Δικαστηρίου δεν αφορά άμεσα την πράξη της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας, αλλά τη νομοθεσία της Ένωσης που διακυβεύεται στη συγκεκριμένη υπόθεση.

Το Δικαστήριο ασχολείται άμεσα με την αναθεώρηση ορισμένων πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας.

Μία από αυτές είναι τυπική διαδικαστική πράξη, πράξη έρευνας. Αυτό αποτελεί παρέκκλιση από την προαναφερθείσα αρχή ότι ο έλεγχος των διαδικαστικών πράξεων της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας διενεργείται από τα εθνικά δικαστήρια.

Η απόφαση να απορριφθεί μια υπόθεση, ως πράξη ευρωπαϊκού φορέα, υπόκειται στη δικαιοδοσία του Δικαστηρίου, ως προσφυγή ακύρωσης βάσει του άρθρου 263 της ΣΛΕΕ.

Το Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο να αποφασίζει σχετικά με την αγωγή αποζημίωσης που προκλήθηκε από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, σύμφωνα με τη γενική αρχή που κατοχυρώνεται στο άρθρο 268 της ΣΛΕΕ σχετικά με την εξωσυμβατική ευθύνη των οργάνων και των αξιωματούχων της Ένωσης (άρθρο 340 της ΣΛΕΕ).

Το Δικαστήριο είναι επίσης αρμόδιο, σύμφωνα με το άρθρο 272 της ΣΛΕΕ, για τις διαφορές σχετικά με αιτίες διαιτησίας που περιέχονται σε συμβάσεις που συνάπτονται από την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία.

Επιπλέον, το Δικαστήριο είναι αρμόδιο:

- σύμφωνα με το άρθρο 270 της ΣΛΕΕ για οποιαδήποτε διαφορά σχετικά με θέματα που αφορούν το προσωπικό της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας,

-για την απόλυση του Ευρωπαίου Γενικού Εισαγγελέα ή Ευρωπαίων Εισαγγελέων, σύμφωνα με το άρθρο 14 παράγραφος 5 και το άρθρο 16 παράγραφος 5, αντίστοιχα.

-για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που επηρεάζουν τα δικαιώματα των υποκειμένων σχετικά με τα δεδομένα σύμφωνα με το Κεφάλαιο VIII,

-για τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας που δεν είναι διαδικαστικές πράξεις, όπως αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού σε έγγραφα, ή

-για τις αποφάσεις που απολύουν τους Ευρωπαίους Εντεταλμένους Εισαγγελείς που εκδόθηκαν σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 3 του κανονισμού, ή οποιεσδήποτε άλλες διοικητικές αποφάσεις.